

«А найбільше любив Україну»...

Як зазначено в короткій анотації до щойно виданої книги професора кафедри історії Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. Степана Дем'янчука Андрія Жив'юка «Нескорена мрія», - це дослідження про прагнення людини до свободи, про українського повстанця, нашого земляка Антона Олійника, який здійснив три втечі з найвідоміших гулагівських таборів: Волголагу, Мінлагу, Дубровлагу, вів цілеспрямований поєдинок з більшовицьким режимом і, будучи позбавленим особистої свободи, виплекав і реалізував свою мрію про волю внутрішню, ставши одним із тих, хто руйнував міф про всемогутню тоталітарну комуністичну систему. Днями в читальному залі центральної районної бібліотеки відбулась презентація книги та зустріч березнівчан з її автором Андрієм Жив'юком. Це була перша розмова про людину-легенду, життя і боротьбу якої до цього часу затіняла завіса радянської ідеології, сфабрикованої майстрами більшовицької фальсифікації, треба визнати, доволі вправно.

Антон Олійник був одним з десятків і сотень тисяч бійців УПА, які у 1940-1950 роках полягли у боротьбі з тоталітарним режимом чи були ним ув'язнені. Андрій Жив'юк окреслив перед собою завдання встановити, у чому особливість цього випадку, чому саме він так налякав систему, що вона у 1966 році засудила в'язня до розстрілу і у лютому 1967-ого виконала власний вирок? І зробити це науковець вирішив, не вдаючись до белетристики, а виключно на основі документальних даних. Для цього йому довелося опрацювати 12 томів процесуально-кримінальної справи Антона Олійника.

Про особливості цього ґрунтовного дослідження, яке тривало протягом 5 років, і йшла мова під час презентації книги. В залі були присутні заступник голови райдержадміністрації Ірина Жилінська, сільський голова Друхова, адже Антон Олійник родом з хутора Березина Друхівської сільської ради, Раїса Мудра, директор місцевої ЗОШ Ярослав Олексин, депутат обласної ради Тетяна Воронко, літератори, освітяни, журналісти, працівники культури, представники громадських та партійних організацій.

Спочатку присутні переглянули короткий, але насичений відеофільм Олексія Бухала про Антона Олійника «Так було»... А потім ведуча Людмила Яковишина запросила до слова Андрія Жив'юка. Його розповідь сприймалася нами, як одкровення. Просто неможливо було збагнути, як історія життя і боротьби такої людини могла так довго замовчуватися. Ще один в'язень сумління Валерій Марченко у спогадах про Антона зазначив, що він у формуванні власного внутрішнього стержня, національного світогляду, освітнього рівня (в умовах тюрми!) досяг абсолюту. «У негідній для тортур

плоті хлопського сина, - писав він, - ярів могутній козачий дух, витонченим інтелектом».

Втративши надію зламати волю впертого в'язня карцерами (майже два роки поспіль), табірне керівництво після хрущовської реформації вдалося до режимних послаблень. У 1961 році Антону Олійнику вдалося перетворити табірний Шевченківський вечір на політичну акцію. Над ним нависла смертельна небезпека. І він починає готувати втечу. Третя успішна, найзухваліша, найрезонансніша втеча, - це особливий епізод у житті Антона. Андрій Жив'юк признався, що саме тут виникла спокуса дещо прикрасити, прифантазувати, однак він поборов її. Отож були тільки факти: протоколи допитів, свідчення свідків і самих утікачів - Романа Семенюка і Антона Олійника. Власне, сам факт утечі - унікальний: подолавши півтори тисячі кілометрів в умовах всесоюзного розшуку, в'язні добралися до України, тричі побували у Друхові, відвідали Львів, Київ, Берестечко, подорожували Дніпром. Але це не могло тривати безкінечно: у КДБ скрізь були очі і вуха.

Після останнього арешту Антон продовжував боротися за життя, хоч і знав, що уже все визначено наперед, адже практично усі свідки з тих ми інших причин виявились під контролем КДБ. «Нічим я не зміг захиститись від усієї напасті зговорених між собою осіб», - констатував Олійник. І в результаті сесійного розгляду 22 вересня - 5 жовтня 1966 року сесія Судової колегії в кримінальних справах Рівненської області засудила Антона Олійника до розстрілу.

Про скрупульозну роботу Андрія Жив'юка над книгою «Нескорена мрія» розповіла дружина науковця, професор, доктор історичних наук Руслана Давидюк. Враженнями від прочитаного і почутого поділилися громадські активісти Микола Семенович, Богдан Дідич, кавалер ордена Княгині Ольги Зоя Дідич, брат Антона Олійника у трійніх Іван Олійник, завідувача публічно-шкільною бібліотекою села Друхів Людмила Баранчук. Йшла мова також про необхідність встановлення в Друхові меморіальної дошки земляку-звитяжцю.

Ані в двогодинну презентацію, ані в стислу газетну публікацію неможливо втиснути розповідь про цю унікальну людину, яка зуміла в неймовірно складних умовах возвести себе багато в чому - і насамперед в любові до України, - до абсолюту. Дякуючи автору за цю титанічну працю, сподіваємося, що це тільки початок на шляху до справжнього Антона Олійника. Тому хотілося б, аби книги Андрія Жив'юка «Нескорена мрія» закупили навчальні заклади, бібліотеки, придбали вчителі, літератори, культпрацівники, студенти, всі, кому дорогі уроки нашої минувшини.

Надія ЯРМОЛЮК.